

1005	<i>innebbria</i>	<i>innebria</i>
1016	' <i>nf<i>ameria</i>	' <i>nf<i>am<m>eria</i>
1060	<i>mie caro</i>	<i>mio caro</i>
1124	<i>seg<u>itavan</i>	<i>seguitavan</i>
1172	<i>sì dice'</i>	<i>lì dice'</i>
1200	<i>infiammato</i>	<i>infiammata</i>
1205	<i>quel c'ha rubato</i>	<i>quel ci ha rubato</i>
1213	<i><e>così</i>	<i>e così</i>

Antonio LANZA

«*Miscellània Anselm M. Albareda*». Vols. I-II. Abadia de Montserrat, 1962-1964. 404 pàgs. + 26 làms., 458 pàgs. + 14 làms. («*Analecta Montserratensia*», IX-X.)

Com ens explica l'abat Aureli M. Escarré al pròleg del primer volum, «la idea d'aquest recull d'homenatge montserratí i català» al P. Albareda, historiador eminent de Montserrat i fundador de les sèries «*Analecta Montserratensia*» i «*Catalonia Monastica*», passà per diverses vicissituds: «S'havia planejat inicialment per a festejar els seus cinquanta anys de professió monàstica, el 1958. Després s'hi afegí el desig de celebrar els vint-i-cinc anys de prefectura a la Biblioteca Vaticana, pel 1961. L'ajornament involuntari ens ha permès d'oferir-li aquest primer volum el dia que, per gràcia del Sant Pare Joan XXIII, serà revestit amb la porpra cardenalícia» (pàg. 7).¹ Amb alguna petita excepció, els trenta-vuit articles recollits en aquesta densa miscel·lània, d'extensió i d'interès molt variats, s'ocupen de temes d'història monàstica catalana. Assenyalaré només els que tenen una relació directa amb la lingüística, la filologia o la història literària.²

Al primer volum, després d'una *Bibliografia de dom Anselm M. Albareda*, 1916-1970 (pàgs. 11-18)³ trobem tota una sèrie de treballs interessants. — HIGINI ANGLÈS

vedea a poco a poco | ridere una pianura in vaghi fiori, | ch'è leggiadre fontane in ogni loco: | il gardo, il veder, i rosso, i santi odori, | gli ermellini, e conigli, e vaghi vai, | i rucelletti, l'erbe, gl<i> sprendori | faceano il santo loco ch'io trovai | arder d'amore, ov'io nel dolce rezzo | isfavillar vedea i santi mai». Ora ci sembra che il Mazzotta accolga a metà (senza per altro avvertirlo) un emendamento del WESSELOFSKY (*op. cit.*, vol. I, parte II, p. 105): «il giallo, il verde» (da notare che in I, I, p. 172 il Wesselofsky leggeva *il guardo, il veder*). Per quel che ci risulta, la strana forma *giardo* non appare attestata nei lessici, né penseremmo ad una retroformazione da *giardino*; essa, comunque, andava spiegata. Tutto sommato, accoglieremmo integralmente l'emendamento del Wesselofsky, anche perché con ogni probabilità il Gherardi, profondo conoscitore di Dante, poteva avere nell'orecchio un noto luogo della *Commedia*: cfr. *Purg.*, XXVIII 55-56: «Volsesi in su i vermigli e in su i gialli | fioretti verso me».

1. El 1961 havia aparegut *Didascaliae*. Studies in honor of Anselm M. Albareda, Prefect of the Vatican Library, presented by a group of american scholars, edited by SESTO PRETE (New York; imprès, però, a Itàlia). El 1962 mateix aparegueren els dos importants volums de *Collectanea Vaticana in honorem Anselmi M. Card. Albareda a Bibliotheca Apostolica edita* (Città del Vaticano; «*Studi e Testi*», 219-220).

2. Vegeu recensions de tot el contingut de la *Miscellània*, redactades per J. N. HILLGARTH, a «*Studia Monastica*», V (1963), 230-232, i VIII (1966), 163-165.

3. L'he completada als articles *Bibliografia del cardenal Albareda*, «*Studia Monastica*».

comenta *Les cantigues montserratines del rei Alfons el Savi i la seva importància musical* (pàgs. 19-32). — PERE BOHIGAS estudia minuciosament *L'agrupament de les miniatures del Llibre Vermell*, «producte segur de l'escriptori montserratí i testimoni viu de la cultura del monestir en diversos dels seus aspectes, entre altres en el de la miniatura» (pàgs. 39-53, amb quinze làmines); com el *Llibre* mateix, les miniatures són de diverses èpoques (segles XIV i XV). — CEBRIÀ BARAUT ressegueix *Les fonts franciscanes dels escrits de Garsias de Cisneros*: Eiximenis, Ubertino de Casale, David d'Augsburg, sant Bonaventura, sant Antoni de Florència (pàgs. 65-78). — MIQUEL BATLLORI publica i comenta alguns documents esparsos de Roma, Madrid i Bogotà sobre *Montserrat i la Companyia de Jesús*, entre els quals unes *coplas* castellanes del segle XVIII referents a la Moreneta, conservades al ms. 106 de la Biblioteca Nacional de Bogotà (pàg. 89-100).⁴ — IGNASI M. COLOMER analitza les diverses formes i grafies de *Montserrat en la cartografia*, al llarg dels segles (pàgs. 161-186, amb moltes il·lustracions). — FELIP MATEU I LLOPIS descriu i transcriu en part *Los fragmentos del «Forum Iudicum» de Ripoll*, ara a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, potser de procedència gironina, dels segles XVIII-XIX (pàgs. 199-205.) — ANSCARI M. MUNDÓ ens dona una pila de precisions *Entorn de la carta de l'abat Oliba a Arnau Mir de Tost*, posterior al 1032 i publicada per mossèn Pere Pujol (pàgs. 207-216). — EDUARD JUNYENT transcriu *El necrologi del monestir de Ripoll*, procedent d'un extracte de manuscrits ripollesos perduts, fet el segle passat per Roc d'Olzinelles, el darrer arxiver del monestir (pàgs. 217-225). — S'ocupa també dels manuscrits de Ripoll JORDI RUBIÓ I BALAGUER, que tracta suggestivament d'*Els llibres de l'abat Savarés a la Biblioteca de Ripoll*, basant-se en l'inventari de 112 llibres que foren propietat de l'abat Ramon de Savarés (segle XIV) i en el fons actual de Ripoll, conservat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó (pàgs. 227-237). — MIQUEL COLL I ALENTON estudia i publica sencer per primera vegada *El Cronícol de Sant Cugat*, de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, segles XII-XIII, en llatí, amb apèndixs en llatí, provençal i català dels segles XIII-XV (pàgs. 254-264). — JOSEP VIVES dona a conèixer i edita una breu *Sèrie de «Benedictiones lectionum» en un manuscrit de Sant Cugat*, del segle XIV, conservat també a l'Arxiu de la Corona d'Aragó (pàgs. 265-268). — ENRIC MIRAMBELL I BELLOC descriu *Los incunables de la biblioteca del monasterio de Sant Feliu de Guíxols* segons l'*Índice* de la Biblioteca de Guíxols del 1785 i assenyalà els que s'han perdut i els que es troben avui a la Biblioteca Pública de Girona, vint dels quals no figuren a l'*Índice* (pàgs. 269-273). — ANTONI M. BADIA I MARGARIT fa una anàlisi molt detallada, basant-se en enquestes sobre el terreny, d'*Els termes de la Roca del Vallès a la llum de l'acta de consagració de la seva església parroquial, de l'any 932* (pàgs. 275-295, amb mapes). — COLUMBA M. BATLLE descriu amb precisió el ms. 810 de la Biblioteca de Montserrat, important recull de textos catalans de les *Vitae Patrum*, i en publica *L'antiga versió catalana de la «Vita Pauli Monachi»*, del segle XIV, acompanyada d'útils notes lingüístiques i d'un glossari amb alguns mots no registrats al DCVB (pàgs. 297-324).

El volum II conté moltes menys contribucions que el primer. Ens hi interessen l'acurat «assaig d'edició crítica» d'*Els cants en vulgar del «Llibre Vermell» de Montserrat* — *Los set gotxs recomptarem, Inperayritz de la ciutat joyosa i Rosa placent* —, de R. ARAMON I SERRA, que atribueix aquestes obres al primer quart del segle XIV

IX (1967), 195-206 (amb bibliografia sobre la vida i l'activitat del cardenal), i *El Cardenal Albareda*, «Estudios Lulianos», XII (1968), 217-228. Vegeu també el pròleg a la *Història de Montserrat*, d'ANSELM M. ALBAREDA, cinquena edició revisada a cura de JOSEP MASSOT I MUNTANER (Montserrat 1972), i a la traducció castellana millorada del 1974.

4. Recollit, amb un títol diferent, dins M. BATLLORI, *Catalunya a l'època moderna* (Barcelona [1971]), 71-81.

(pàgs. 9-54); l'edició d'*Una gramàtica inèdita d'Usuard*, sens dubte el «cèlebre Usuard, monjo que fou des de mitjan segle IX al monestir de Saint-Germain-des-Prés», feta per JOSEP M. CASAS I HOMS a partir de tres versions conservades en dos manuscrits ripollesos del segle X, ara a l'Arxiu de la Corona d'Aragó (pàgs. 77-129); la notícia d'*Els necrològics antics de Sant Cugat del Vallès* — n'hi ha cinc, també a l'Arxiu de la Corona d'Aragó — i la transcripció del més antic d'ells, el ms. 30, del començament del segle XIV, per EFREM M. COMPTE (pàgs. 131-164, amb una «llista de noms»); i l'anàlisi d'*Una donació modal a Sant Cugat i l'oblació d'infants a Catalunya al segle XII*, a base del document 1022 del cartulari de Sant Cugat del Vallès de Rius i Serra, per CESARI M. FIGUERAS (pàgs. 165-176).

Dissortadament, falten els índexs onomàstics i de matèries que faciliten tant la consulta dels volums d'«Analecta Montserratensia» dirigits —i redactats en bona part— pel pare Albareda i, llevat d'algun cas excepcional, la «Miscel·lània» es ressent de la manca d'una revisió lingüística a fons. Això, però, no minva gens el seu valor ni la seva oportunitat.

Josep MASSOT I MUNTANER

«Obradors». Quasèrns d'inventari de la creacion literària occitana. Centre d'Estudis Occitans. Facultat de las Letras e Scièncias Umanas. Vols. I (1969) - VIII (1972); Novèla tièra, Vols. I (s. a. [1973]) - IV (s. a. [1974]). Montpelhièr.

Els propòsits d'aquesta revista són declarats per Carles Camprós als mots inicials del número I: «Obradors serà doncas lo luòc de la creacion literària d'òc. En segond serà un luòc de se pensar sus aquela creacion». Hi ha, efectivament, un nombre considerable de poesies, proses breus, fragments de novèla, inèdit quasi tot, i un gran predomini d'autors novells. Hi és representada també la literatura oral —dos reculls de contes—, però manca el teatre. I al costat d'això hom hi troba articles de crítica, generalment sobre la llengua i la literatura occitanes, però també, bé que només ocasionalment, sobre geografia, música, folklore, sociologia, matemàtiques... Tots aquests articles interessan no solament pel contingut, ans també per la forma: són textos a la recerca de diferents tipus de l'assaig en occità. Un corpus, doncs, que caldrà tenir en compte a l'hora d'escriure la història de l'occità modern. La revista es declara oberta a tots els occitans (1, 5). Predominen els autors llenguadocians i provençals. No hi manquen autors nord-occitans o gascons, però sobretot aquests darrers hi són, crec jo, massa escassament representats. D'altra banda, és confusionalària la inclusió d'un text català de creació (1, 55-56).

Destacaré ací només els articles de lingüística o de crítica literària:

R. LAFONT, *Nivèls de lenga e de lengatge dins l'escrich occitan* (I, 7-21; II, 5-19). Article teòric important, il·lustrat amb bons exemples, sobre el dualisme llengua literària i col·loquial en una situació diglòssica. Observa l'autor algunes influències del català sobre l'occità literari actual.

E. GASANHAS, *Lo ton e l'estil dins «La grava sul camin»* (II, 20-26).

J. BERBONDA, *Lo temps en cò de Mistrau* (III, 9-23).

F. GARDY, U. RUEL-ALBERNHE, *Las fonccions dramaticas dins las pastorals e tragicòmedias del teatre de Besièrs* (V, 34-74).

A. BERTERO, *Ensay de lexic occitan de la metallurgia* (V, 90-107).

B. MOLIN, *Ensay d'elaboracion d'un vocabulari scientific occitan* (V, 108-115).

E. ANDREU, *Siulaires d'Aas, daufins e ordinators* (VIII, 7-12).